

Visie en Beleidsplan Bouw!

Colofon

Auteurs:

Voor meer informatie over dit plan, kunt u contact opnemen met:

Contactpersoon:

Telefoon:

E-mail:

Contactgegevens Bouw!-projectleider (bovenschools)

Naam:

Telefoon:

E-mail:

Dit Visie- en beleidsplan Bouw! is mede gebaseerd op het beleidsplan Bouw! dat de leverancier voor de ondersteuning van scholen heeft ontwikkeld en is vervolgens dóórontwikkeld voor de toepassing binnen de methodiek Preventieve Dyslexiezorg.

Inhoudsopgave

1. Achtergrond Bouw!

2. Bouw! als standaard onderdeel van Preventieve Dyslexiezorg

3. Visie en beleidsplan Bouw! voor scholen

- Visie en beleid preventie lees- en spellingproblemen en dyslexie
- Doelen Bouw! op korte termijn
- Doelen Bouw! op lange termijn
- Taken en verantwoordelijkheden Bouw!
- Selectiecriteria Bouw!
- Uitvoeringsafspraken en evaluatie Bouw!
- Professionalisering en deskundigheidsbevordering Bouw!
- Kwaliteitszorg Bouw! op schoolniveau

Bijlagen

- Informatiefolder Bouw! voor ouders
- Informatiefolder Bouw! voor scholen
- Handleiding voor Bouw! begeleiders
- Overzicht van rollen, taken en verantwoordelijkheden Bouw!
- Overzicht van trainingen en bovenschoolse bijeenkomsten
- Leerlingrapportage uit Bouw!-portal (voorbeeld)

Geraadpleegde literatuur

Vragen of behoefte aan ondersteuning

De projectleider Bouw! en het bovenschoolse projectteam-Bouw! zijn altijd bereid om te ondersteunen bij het invullen van het *Visie- en beleidsplan Bouw!*. Verder is het mogelijk om met de casemanager van de school in het kader van het *PD-schoolontwikkelingstraject* te sparren over bepaalde onderdelen van het plan. Ook kan er een consultatietraject worden aangevraagd, waarin de implementatie van Bouw! binnen het schoolbeleid als speerpunt kan worden genomen.

1. Achtergrond bouw!

Wat is Bouw!?

Bouw! is een webbased interventieprogramma waarmee leesproblemen voor een groot deel van de risicoleerlingen in groep 2 t/m 4 effectief kunnen worden voorkomen. Het kind leert, de tutor stuurt en de computer wijst de weg. Ouders, grootouders, leerlingen uit hogere groepen, of vrijwilligers fungeren als tutor. Bouw! bestaat uit meer dan 500 online computerlessen voor het aanleren, oefenen, herhalen en toepassen van de leerstof. Bouw! voorziet tevens in heldere instructies voor de tutor, zodat er zowel op school als ook thuis mee gewerkt kan worden. Wetenschappers van de Universiteit van Amsterdam (hierna UvA) hebben aangetoond dat de combinatie van gestructureerde computeroefeningen met gerichte ondersteuning van de tutor effectief is.

Voor wie is Bouw! bedoeld?

Bouw! wordt preventief ingezet vanaf halverwege groep 2 voor die leerlingen die expliciete instructie en oefening nodig hebben om goed voorbereid aan groep 3 te beginnen. Veelal wordt deze groep gesteld op 25% van de leerlingen uit groep 2. Door hen al in groep 2 te laten werken met Bouw! krijgen zij meer vaardigheid en daarmee ook meer zelfvertrouwen, waardoor hun motivatie om te leren lezen groeit. Om tot volledige beheersing te komen wordt Bouw! voortgezet in groep 3 en 4. Bouw! kan ook ingezet worden vanaf begin groep 3 of later, bij leerlingen die dat nodig hebben.

Toepassingswijzen van Bouw!

Bij voorkeur wordt Bouw! preventief ingezet worden, maar Bouw! is bij latere inzet ook effectief:

- Preventief: vanaf halverwege groep 2
- Supplementair: parallel aan de standaardmethode in groep 3
- Remediërend: halverwege groep 3 (of later) als uit de LVS-meting blijkt dat er extra begeleiding nodig is

Doel van Bouw!

Het uiteindelijke doel van Bouw! is het bereiken van de basis voor functioneler geletterdheid: alle letters en lettercombinaties vloeiend kennen en het beheersen van de leesvaardigheid van korte en steeds langere woorden met de nodige snelheid.

Preventieve aanpak: Niet afwachten!

Leerkrachten zien vaak al in groep 2 welke kinderen mogelijk leesproblemen gaan ontwikkelen. Het gaat dan om leerlingen die moeite hebben met het oppikken van de letters en weinig besef hebben van de klanken waaraan die tekens gekoppeld zijn (letterkennis en fonemisch bewustzijn). Een preventieve aanpak helpt leesproblemen voorkomen in plaats van 'genezen'. De beschreven preventieve benadering met Bouw! stelt scholen in staat vroegtijdig proactief te handelen in plaats van te wachten op het ontwikkelen van leesproblemen en achteraf te remediëren. De aandacht verschuift naar het tijdig ontdekken van risicolezers en het geven van aangepaste instructie.

Een school die afwacht laat kansen liggen, omdat een eenmaal opgelopen leerachterstand later niet snel ingelopen wordt en de kans op een negatieve spiraal (circle of failure) is dan groot. Voor deze risicogroep is tijdige leesinterventie noodzakelijk, hiermee kan een lees- en leerachterstand worden voorkomen. Deze kinderen hebben langdurig aanvullende instructie, begeleiding en oefeningen nodig: dus gedurende het hele traject van leren lezen van halverwege groep 2 tot halverwege groep 4.

Effectiviteit van Bouw!

Uit onderzoek blijkt dat Bouw! het meest effectief is wanneer er halverwege groep 2 gestart wordt en wanneer het hele programma volledig wordt afgerond. Het programma voorziet in (deel)toetsen waarmee nagegaan kan worden wat een leerling beheerst. Mede op basis van de digitaal opgeslagen gegevens is aantoonbaar dat het programma getrouw is uitgevoerd en welke resultaten op de toetsen zijn behaald. Deze toetsen worden te allen tijde onder supervisie van de leerkracht of de intern begeleider afgenomen: zij blijven immers verantwoordelijk voor de leesontwikkeling van de leerlingen in de klas. Als een leerling ondanks intensief werken met Bouw! geen of nauwelijks vooruitgang laat zien bij tussentijdse observaties en hoofdmetingen, is aangetoond dat het om hardnekkige problematiek gaat en is het vermoeden van dyslexie aannemelijk.

Tutor- en computersturing

Bouw! combineert goed doordachte computerondersteuning met het beproefde middel van de inzet van een tutor die naast het kind zit en aanwijzingen geeft. Deze tutores hoeven geen onderwijsprofessional te zijn; het kunnen ouders, grootouders, vrijwilligers of ouderejaars leerlingen zijn. Vooral deze laatstgenoemde groep is belangrijk; leerlingen leren gemakkelijk en prettig van en met elkaar. Om het 'tutorschap' goed te kunnen uitvoeren zijn tutortrainingen voor zowel leerlingtutores als volwassen tutores ontwikkeld.

Effectieve differentiatie en ontlasten van de leerkracht

Bouw! is supplementair aan wat er in de klas gebeurt en voorziet in een extra vorm van differentiatie. Bijkomend voordeel is dat – omdat er met tutores wordt gewerkt – leerkrachten worden ontlast en de onderwijslast daarmee tijds wordt gespreid. De ontwikkelaars stellen, dat met deze werkwijze het fundament van alle leren op school met betrekking tot lezen en spellen in gezamenlijkheid wordt gelegd: leraren samen met ouders, vrijwilligers en oudere leerlingen.

Samenwerking met ouders/verzorgers

Bouw! is uitermate geschikt om in samenwerking met ouders/verzorgers of andere thuisondersteuners uit te voeren. Ouders (of andere thuisondersteuners) fungeren dan als tutor, bij voorkeur nadat ze daarvoor een training hebben gevolgd. Dat betekent wel dat er continuïteit dient te zijn in de wekelijkse oefenmomenten en dat bij voorkeur ook in de vakanties doorgeoefend moet worden. Het is van groot belang dat de school en de ouders hier duidelijke afspraken over maken en dat men zich daar wederzijds aan houdt. Is ouderinzet niet mogelijk dan dient de school te voorzien in de vier oefenmomenten per week met tutorondersteuning.

Bouw! Start en Bouw! Verder

Bouw! bestaat uit twee delen en ruim 500 oefeningen. In het overzicht op de volgende bladzijde zijn lessen en toetsen per deel opgenomen.



Voor Bouw!-begeleiders is een uitgebreide [handleiding](#) van de leverancier voorhanden.

Overzicht lessen en toetsen		
Bouw! Start		
Bouw 1	Les 1 t/m 24	p, o, s, k, i, a
Deeltoets Letters B1	Letters 1 - 6 (p - a)	
Deeltoets woorden B1	Woorden p - a	
Bouw 2	Les 25 t/m 72	t, m, l, e, n, u
Deeltoets Letters B2	Letters 1 - 12 (p - u)	
Deeltoets Woorden B2	Woorden t - u	
Bouw 3	Les 73 t/m 116	b, aa, r, ee, z, uu, v
Deeltoets Letters B3	Letters 1 - 19 (p - v)	
Deeltoets Woorden B3	Woorden p - v	
Bouw 4	Les 117 t/m 165	g, oo, d, ie, w, ij, oe
Deeltoets Letters	Letters 1 - 26 (p - oe)	
Deeltoets Woorden	Woorden p - oe	
Bouw 5	Les 166 t/m 227	h, ou, f, ui, ei, j, au, eu
Deeltoets Letters	Letters 1 - 34 (p - eu)	
Deeltoets Woorden	Woorden p - eu	
Bouw 6	Les 228 t/m 262	sch, ch, ng, nk, aai, ool
Deeltoets Letters	Lettercombinaties 1 - 6 (sch - ool)	
Deeltoets Woorden	Woorden sch - ool	
Bouw 7	Les 263 t/m 288	oei, ouw, auw, uw, eeuw, ieuw
Deeltoets Letters	Lettercombinatie 1 - 12 (sch - ieuw)	
Eindtoets Woorden	Woorden sch - ieuw	
Eindtoets Bouw! Start	Letters 1 - 34 (p - eu)	
Bouw! Verder		
Bouw 8	Les 289 t/m 318	Beginclusters zoals <i>kraai</i> of <i>speel</i>
Deeltoets clusters B8	Beginclusters	
Bouw 9	Les 319 t/m 367	Eindclusters zoals <i>verf</i> of <i>mist</i>
Eindtoets clusters B9	Begin- en eindclusters	
Bouw 10	Les 368 t/m 405	Samengestelde woorden als <i>voordeur</i>
Eindtoets samengestelde woorden B10	Samengestelde woorden	
Bouw 11	Les 406 t/m 450	Open en gesloten lettergrepen. Binnen een les Bouwen, die zowel woorden met open als gesloten lettergrepen bevat, verandert de klinker niet, zoals <i>tonen</i> en <i>tonnen</i> .
Deeltoets Lettergrepen B11	Lettergrepen met klinker o	
Bouw 12	Les 451 t/m 523	Open en gesloten lettergrepen. Binnen een let Bouwen, die zowel woorden met open als gesloten lettergrepen bevat, is er een klinkerwisseling, zoals <i>tenen</i> , <i>tonen</i> en <i>tonnen</i>
Eindtoets Lettergrepen Bouw!	Lettergrepen door elkaar	
Bouw 13	Eindtoetsen	Eindtoets Bouw! toetst alle aangeboden vaardigheden (Bouw 1 t/m 12)
Eindtoets woorden B13-1	Alle typen woorden	
Eindtoets woorden B13-2	Alle typen woorden	

Coördinatie door de school

De school is en blijft verantwoordelijk voor de leesontwikkeling van alle leerlingen en voorziet in goed lees- en spellingonderwijs op alle drie de ondersteuningsniveaus. De school voorziet in een Bouw!-coördinator, die leiding geeft aan de uitvoering en beleid met betrekking tot Bouw! Deze coördinator zorgt er met directie en team voor dat Bouw! wordt geïncorporeerd in de visie van de school ten aanzien van signalering, preventie en interventie bij leesproblemen en dyslexie en dat het beleid hieromtrent wordt vastgelegd in het *Visie- en beleidsplan Bouw!* (zie verderop), het school(jaar)plan en SchoolOntwikkelingsProfiel (SOP). Om deze coördinerende taak goed te kunnen vervullen zijn er coördinatie-trainingen voor ib'ers, (gespecialiseerde) leerkrachten en leesspecialisten ontwikkeld.

Bouw leidt tot minder dyslexie én kostenbesparing

Onderzoek heeft aangetoond, dat het aantal kinderen met ernstige leesproblemen flink kan worden teruggebracht, waardoor het aantal diagnoses dyslexie substantieel afneemt, hetgeen het werken met Bouw! kosteneffectief maakt.

2. Bouw! Als standaard onderdeel van preventieve dyslexiezorg

Behandelaren en leerkrachten begeleiden PD-leerlingen gedurende een half jaar in de klas en stemmen daarbij optimaal met ouders af. Zij werken met een gezamenlijk opgesteld geïntegreerd behandelplan, waarbij Bouw! een vast onderdeel is van de uitgevoerde interventies. Gestreefd wordt dat zowel op school als thuis met Bouw! wordt gewerkt, ook na afronding van het *PD-leerlingentraject*. Scholen coördineren de inzet van Bouw! en nemen Bouw! op in hun lees-/dyslexiebeleid. Ze hebben de regie over zowel uitvoering als implementatie (in afstemming met het schoolbestuur). Behandelaren propageren Bouw! en zien samen met de school toe op getrouwe uitvoering van het programma. Hieronder zijn de belangrijkste afspraken voor Bouw! binnen het PD-traject (en daarbuiten) samengevat.

Voor wie is Bouw! bedoeld?

Bouw! wordt bij voorkeur preventief ingezet vanaf halverwege groep 2 voor die leerlingen die expliciete instructie en oefening nodig hebben om goed voorbereid aan groep 3 te beginnen. Veelal wordt deze groep gesteld op 25% van de groep 2 leerlingen. Binnen de PD-methodiek is deze groep verruimd tot 30% om ook alle 'twijfelgevallen' mee te nemen. Door hen al in groep 2 te laten werken met Bouw!, krijgen leerlingen meer vaardigheid en daarmee ook meer zelfvertrouwen, waardoor hun motivatie om te leren lezen groeit. Om tot volledige beheersing te komen wordt Bouw! voortgezet in groep 3 en 4, totdat het programma helemaal is afgerond.

Rekening houden met verschillen

Een belangrijk gegeven uit onderzoek is, dat de effecten die behaald kunnen worden met Bouw! mede bepaald worden door specifieke leerlingkenmerken. Zo blijken leerlingen uit midden en hoog sociaal-economische milieus meer voortuitgang te boeken (ook op de lange termijn) dan leerlingen uit laag sociaal-economische milieus. Hiervoor zijn allerlei redenen aan te wijzen zoals minder leergelegenheid in de pre-geletterdheidsperiode, al dan niet door minder stimulansen in de thuisomgeving. Binnen de PD-methodiek houden school en behandelaar van meet af aan rekening met specifieke leerlingkenmerken mede gerelateerd aan de thuiscontext. Dat geldt ook voor leerlingen met een familiair risico die – zoals we weten – meer oefening nodig hebben, en ook voor leerlingen met complexe problematiek zoals (vermoeden van) comorbiditeit, leerlingen met een migratieachtergrond en meer- en hoogbegaafde leerlingen. Al die leerlingen worden op maat bediend en nauwkeurig gevolgd met als uiteindelijk doel hen een vervolgentraject aan te bieden dat passend is bij hun specifieke kenmerken en begeleidingsbehoeften.

Selectie van leerlingen voor Bouw!

Bij inzet van Bouw! binnen het PD-traject zijn de selectiecriteria voor Bouw! gelijk aan de selectiecriteria voor het PD-leerlingentraject. Omdat scholen Bouw! ook inzetten voor andere leerlingen (hetgeen zeer gestimuleerd wordt) is het handig gebleken om een handreiking met selectiecriteria te bieden.

Start met Bouw!	Toelatingscriteria Bouw!
2^{de} helft groep 2 en eerst helft groep 3 (ideale start)	De 25% tot 30% zwakste leerlingen op de volgende voorspellers voor leesontwikkeling: fonemisch bewustzijn, actieve letterkennis en benoemsnelheid. Naast deze kenmerken worden risicofactoren meegewogen zoals dyslexie in de familie, vertraagde taalontwikkeling en geletterdheid van de thuisomgeving.
2^{de} helft groep 3	De 25% tot 30% zwakste leerlingen op de lees- en spellingtoetsen van het LVS (herfstsignalering en M3), risicofactoren (zie hierboven) en meewegen van leesmotivatie en leesattitude.
Groep 4	De 25% tot 30% zwakste leerlingen op de lees- en spellingtoetsen van het LVS (E3 en M4), risicofactoren (zie hiervoor), specifieke redenen om zo laat te starten, waarbij slaagkans en motivatie van de leerling meegewogen wordt.

NB: Voor een volledig overzicht van de selectiecriteria Bouw! zie [Handreiking selectiecriteria Bouw!](#).

Uitvoeringsafspraken

Voor iedere leerling die met Bouw! werkt binnen de PD-methodiek of daarbuiten, is een aantal zaken afgesproken en vastgelegd.

Oefenfrequentie

Binnen de PD-methodiek is afgesproken dat er vier keer per week, minimaal 15 minuten geoefend moet worden, bij voorkeur zowel thuis (2 x 15 minuten) als op school (2 x 15 minuten). Indien dit thuis niet mogelijk is, dan wordt er vier keer per week 15 minuten op school geoefend. Er zijn geen vaste afspraken gemaakt over hoeveel sessies er per keer gedaan moeten worden, dat varieert per leerling. Belangrijk is, dat er in totaal 60 minuten per week wordt geoefend. Bij voorkeur maakt de school een rooster met afspraken over (1) wanneer de leerling wordt begeleid (tijdens schooltijd, na school, thuis; vaste of flexibele tijdstippen), (2) waar (rustige plek) en (3) door wie (namen van school- en thuishutoren).

Opvolging en monitoring van de begeleiding

Binnen de PD-methodiek bewaken de Bouw!-coördinatoren van de school de getrouwheid van uitvoering. Zij zijn ook het aanspreekpunt voor schooltutoren en tutorouders en zorgen ervoor dat er onderling contact is tussen de tutoren. Zij volgen het oefenproces (oefenfrequentie, oefentrouw, logboek) van de leerlingen aan de hand van monitordata in de portal van de leverancier en koppelen dit terug naar leerkrachten, ouders en behandelaar. Er zijn regelmatig bijeenkomsten voor tutoren (training en bespreking van praktijkkwesies). De uitvoering van Bouw! staat regelmatig op de teamagenda en wordt waar nodig bijgesteld.

Meten van effecten

Er worden goede afspraken gemaakt over wie de toetsen waarin het programma voorziet, afneemt. Deze toetsen worden te allen tijde door of onder supervisie van een professional afgenomen: de school is en blijft verantwoordelijk voor de leesontwikkeling van de leerlingen. De data worden minimaal twee keer per jaar geanalyseerd en besproken met de leerling, de ouders, de tutoren, leerkrachten en behandelaars. Er vindt afstemming plaats van het lees- en spellingonderwijs op de behaalde resultaten met Bouw!. Binnen de PD-methodiek worden deze data twee keer in de periode van een half jaar besproken tijdens de geplande evaluatiemomenten.

Implementatie van Bouw! in de school

Naast de praktische invoering van Bouw! op de werkvloer, vraagt Bouw! zorgvuldige implementatie en kwaliteitsbewaking. Binnen de PD-methodiek is een format voor een *Visie- en beleidsplan Bouw!* (op schoolniveau) ontwikkeld en worden handreikingen geboden om Bouw!-beleid vorm te geven. Dit format is hierna als invulbaar document opgenomen.

3. Visie en beleidsplan bouw!

Bij de implementatie van een methodiek zoals Bouw! is het belangrijk dat helder is waar de school voor staat. Zo dient Bouw! geïncorporeerd te worden in het lees-, spelling- en taalbeleid van de school en een plaats te krijgen binnen de ondersteuningsniveaus (ON1-ON2-ON3).

Het is de bedoeling dat in dit *Visie en Beleidsplan Bouw!* concrete activiteiten worden gelinkt aan de visie en doelen van de school op het gebied van preventieve aanpak voor lezen en dyslexie. Het beleidsplan zorgt voor eenheid en samenhang, zodat iedereen weet wat de afspraken zijn en dat ook nieuwe medewerkers weten waar ze aan toe zijn en waar de verantwoordelijkheden liggen.

Het *Visie- en beleidsplan Bouw!* moet de school van dienst zijn en bijdragen aan de ontwikkeling van het lees- en spellingonderwijs ten behoeve van leerlingen die het betreft. Het beleidsplan is geen papieren tijger, maar een 'levend document' dat structuur aanbrengt door voor deze school de best mogelijke manier te beschrijven om mensen en middelen in te zetten. Het is dus maatwerk! Het plan heeft de status van een groeidocument, waarin nieuwe ontwikkelingen en verbeterplannen cyclisch worden beschreven.

Het Visie- en Beleidsplan Bouw! bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Visie en beleid preventie lees- en spellingproblemen en dyslexie
2. Doelen Bouw! op korte termijn
3. Doelen Bouw! op lange termijn
4. Taken en verantwoordelijkheden Bouw!
5. Selectiecriteria Bouw!
6. Uitvoeringsafspraken en evaluatie Bouw!
7. Professionalisering en deskundigheidsbevordering Bouw!
8. Kwaliteitszorg Bouw! op schoolniveau

Op de volgende pagina is dit format - als invulbaar document - opgenomen en wordt verwezen naar bijlagen (selectiecriteria, overzicht van rollen, taken en verantwoordelijkheden) die bij het opstellen van het *Visie- en beleidsplan Bouw!* gehanteerd kunnen worden. Per onderdeel is een korte toelichting gegeven en zijn richtinggevende vragen opgenomen. Ook zijn voor een aantal cruciale onderdelen van het plan voorbeelden van deelnemende scholen opgenomen.

1. Visie en beleid preventie lees- en spellingproblemen en dyslexie

Omschrijf hier de visie van de school ten aanzien van signalering, preventie en interventie bij leesproblemen en dyslexie. Beschrijf expliciet hoe Bouw! hierin past.

Visie en beleid preventie lees- en spellingproblemen en dyslexie

Voorbeeld school x

Als uitgangspunt voor ons onderwijs stellen we 'het kind centraal' en geven we alle leerlingen de kans om zich tot krachtige individuen te ontwikkelen. Goed kunnen lezen en spellen is belangrijk om te kunnen functioneren in onze geletterde maatschappij. Onze visie op onderwijs is richtinggevend voor ons lees- en spellingonderwijs en dyslexiebeleid. De zorg voor de leerlingen is met name gericht op het voorkómen van problemen door vroegtijdige signalering en afstemming op hetgeen kinderen nodig hebben. Technisch lezen en spellen ontwikkelen zich niet bij alle leerlingen spontaan. Het zijn aangeleerde vaardigheden die het resultaat zijn van gericht en instructief onderwijs. De lees- en spellingontwikkeling is dan ook niet los te zien van het onderwijssysteem, waarin in een doorgaande lijn en door de schooljaren heen aan deze vaardigheden wordt gewerkt.

Effectief lees- en spellingonderwijs, waarbij problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt, voorkomt bij een groot deel van de leerlingen lees- en spellingproblemen. Toch zullen er altijd leerlingen zijn die ondanks goed leesonderwijs met aandacht voor verschillen tussen leerlingen (ondersteuningsniveau 1), intensivering van instructie- en oefenmomenten (ondersteuningsniveau 2) en extra inzet van specifieke lees- en spellinginterventies in extra tijd (ondersteuningsniveau 3), problemen met lezen/spellen blijven houden: dit zijn leerlingen bij wie mogelijk sprake is van dyslexie.

Leerkrachten van groep 1 en 2 bereiden leerlingen voor op het aanvankelijk technisch lezen in groep 3. De vorderingen van de leerlingen worden systematisch gevolgd met de signaleringslijsten van het *Protocol Preventie van Leesproblemen*. Er wordt aandacht besteed aan mondelinge taalvaardigheid, fonologisch en fonemisch bewustzijn, kennis van geschreven taal/letterkennis, woordenschat en begrijpend luisteren. Leerkrachten wijzen ouders op het belang van voorlezen en boeken of ander talig materiaal in huis.

In groep 3 staat het aanvankelijk technisch lezen centraal. Streefdoel is dat 95% van alle kinderen aan het eind van groep 3 leest op instructieniveau AVI-E3. Op onze school werken we met de methode *Veilig leren Lezen* (kim-versie). We hanteren de signaleringsmomenten uit het *Protocol Leesproblemen en Dyslexie groep 3*. Vanaf begin groep 3 gebruiken wij de methode Bouw! in de groepen 3 en 4. Verder besteden we veel aandacht aan het plezier dat je aan lezen kunt beleven door samen te lezen in de bibliotheek op school.

Ieder jaar nemen twee risicoleerlingen van onze school deel aan *Preventieve Dyslexiezorg*: behandelaars en leerkrachten werken samen in de klas, het programma Bouw! is een vast onderdeel van de PD-aanpak. De resultaten van Bouw! worden meegenomen in de PD-aanpak, zowel in de uitvoering als in de evaluatie.

Vanaf groep 4 staat het technisch voortgezet lezen centraal. Streefdoel voor E4 is dat 95% minimaal functioneert op instructieniveau AVI-E4. We hanteren de signaleringsmomenten uit het *Protocol Leesproblemen en Dyslexie groep 4*. We werken met betekenisvolle teksten (informatief en fictief) en oefenen in kleine groepen. De meeste leerlingen die met Bouw! werken ronden het programma in groep 4 af. Er is aandacht voor behoud van leesmotivatie door leerlingen succeservaringen op te laten doen (wat je goed kunt, doe je meer) en te begeleiden in bij hen passende boekkeuze. Hierbij betrekken we de ouders zoveel mogelijk.

2. Doelen Bouw! korte termijn

[schooljaar invullen]

Beschrijf de doelen voor het lopende schooljaar en hoe de school dit wil bereiken.

Denk aan zaken als de opstart van Bouw! (klein of groot beginnen), betrokkenheid van het team, het trainen van tutoren, opleiden van deskundigen binnen de school, het afstemmen en op de hoogte houden van de ouders/verzorgers, het bespreken en vastleggen van leerlingresultaten en het opnemen van Bouw! in het geheel van het lees- en spellingonderwijs van de school.

Doelen Bouw! korte termijn

Voorbeeld 1: school die start met Bouw!

Doel: door het werken met Bouw! preventief en effectief voorkomen, dat de zwakke leerlingen een leesachterkant oplopen of dat hun leesachterstand nog groter wordt.

Dit willen we bereiken door:

- Te starten met enkele leerlingen van groep 3 om het programma goed te leren kennen, te bekijken hoe we de leerlingen gaan selecteren, begeleiden en hun voortgang zorgvuldig gaan volgen.
- Het regelen van (leerling)tutoren op school en hen een tutorentraining te laten volgen om de Bouw!-leerlingen correct te begeleiden.
- Ervoor te zorgen dat de volwassen tutoren (ouders, vrijwilligers) goed geïnformeerd zijn over Bouw! (zij volgen ook de tutorentraining) en hen ervan te overtuigen dat het essentieel is, dat zij tweemaal in de week met hun kind thuis een kwartier oefenen én dat zij in de vakanties dooroefenen.
- Erop toe te zien, dat de leerlingen minimaal vier keer per week een kwartier oefenen met Bouw!
- Vier keer per jaar de voortgang van de Bouw!-leerlingen te bespreken met het team en de ouders en de werkwijze zonodig bij te stellen.
- Twee keer per jaar na te gaan hoe we Bouw! maximaal kunnen laten aansluiten binnen het geheel van ons lees- en spellingonderwijs en optimaal kunnen integreren in de PD-methodiek.

Voorbeeld 2: school die al enkele jaren werkt met Bouw!

We werken nu al geruime tijd met Bouw!. Met welk doel en voor welke leerlingen we Bouw! inzetten, is in ons *Visie – en beleidsplan* vastgelegd. Ook is daarin vastgelegd hoe we zorgdragen voor tutoren (leerlingen en ouders), voorzien in training en begeleiding en hoe we toezien op voldoende trainingstijd per week. Ook is vastgelegd wanneer en met wie we de Bouw-resultaten van de leerlingen bespreken en hoe we op basis daarvan, de Bouw!-werkwijze, de aansluiting bij ons lees- en spellingonderwijs en de PD-methodiek – zonodig – bijstellen en verbeteren.

Doel voor dit jaar is om Bouw! beter te implementeren binnen ons zorgbeleid en de werkwijze van Bouw! nog beter te laten verlopen, met name de selectie van de leerlingen en de momenten waarop de leerlingen starten.

Dit willen we bereiken door:

- Het beter vastleggen in het *Visie- en Beleidsplan Bouw!* van (1) de selectiecriteria voor de verschillende 'cohorten' en (2) het tijdstip van starten met Bouw!
- Het starten met Bouw! te vervroegen naar de tweede helft van groep 2 voor de 30% van de leerlingen die dat nodig hebben.
- Regelmatig (zeker vier keer per schooljaar) te communiceren over de selectiecriteria met alle betrokkenen en de wijze waarop deze worden toegepast.
- Aan het eind van dit schooljaar te evalueren of het gelukt is om leerlingen die het nodig hebben zo vroeg mogelijk te laten starten (tweede helft groep 2) en in hoeverre dat daarvoor gevolgde procedure voldoet of bijgesteld moet worden.

3. Doelen Bouw! lange termijn (5 jaar)

[jaren invullen]

Beschrijf wat de school in de komende 5 jaar wil bereiken met *Bouw!*

Denk hier aan wat tot nu toe al gerealiseerd is in de uitvoering en implementatie binnen de schoolorganisatie en welke doelen er voor de komende jaren gehaald willen worden. Belangrijk is aan te geven hoe het *Visie- en beleidsplan Bouw!* (dit plan) is opgenomen in het lees-dyslexiebeleid van de school en is vastgelegd in het school(jaar)plan en SchoolOntwikkelingsProfiel (SOP).

Doelen Bouw! lange termijn (5 jaar)

Voorbeeld school y

Ons doel is, om Bouw! volledig op te nemen in ons lees-/zorgbeleid en dit dan ook op te nemen in het zorg/schoolplan en het SOP. We signaleren leeszwakke leerlingen vroegtijdig en zetten daar dan meteen actie op door leerlingen te laten starten met het effectieve interventieprogramma Bouw!.

Dit willen we bereiken door:

- Bouw! vanaf groep 2 correct toe te passen: met een duidelijk beleid met betrekking tot de selectie van de leerlingen, met goed opgeleide tutoren, met minimaal 4x per week een kwartier te werken met Bouw!, met heldere afspraken over wie de accounts aanmaakt, wie coördinator is en wie hem/haar bij afwezigheid vervangt.
- Het beleid nog duidelijker vast te leggen in het *Visie- en beleidsplan Bouw!*, dit twee keer per jaar te evalueren en data aan te leveren voor de overzichtslijsten die onder supervisie van het schoolbestuur door de Bouw!-projectgroep zijn opgesteld.
- Bouw! op te nemen in ons zorgbeleid, in het schoolplan en in het SOP.
- Het hele team en de MR op de hoogte te brengen van het doel, de werkwijze en de voorwaarden om Bouw! goed te laten verlopen. Hiervoor is jaarlijks een teamvoorlichting gepland aan het begin van het schooljaar.
- Het instellen van een Bouw!-werkgroep (ib'er, leescoördinator, leesspecialist en twee leerkrachten van de onderbouw). De werkgroep komt iedere twee maanden bij elkaar om de voortgang te bespreken en waar nodig bijstellingen te realiseren. Ook geeft deze groep leiding aan de jaarlijkse evaluatie van Bouw!
- Bij de jaarlijkse evaluatie (twee maanden voor het eind van het schooljaar) de balans op te maken, alle data aan te leveren (overzichtslijst) en de Bouw!-projectleider op de hoogte te stellen van hoe onze school het werken met Bouw! heeft gerealiseerd. Er worden dan ook al afspraken gemaakt voor trainingen voor het komende schooljaar voor nieuwe medewerkers en tutoren.
- In de jaarlijkse functioneringsgesprekken van de professionals hun inzet met betrekking tot Bouw! te bespreken. Gekeken wordt of de ureninzet toereikend is en of verdere professionalisering aangewezen is.

4 Taken en verantwoordelijkheden Bouw!

Neem de bijlage [rollen, taken en verantwoordelijkheden Bouw!](#) erbij om dit onderdeel in te vullen.

4.1 Inhoudelijke taken en verantwoordelijkheden

Wie is de Bouw!-coördinator binnen de school en welke taken heeft zij of hij?

Indien er een Bouw!-werkgroep is ingesteld, beschrijf dan hier de samenstelling en de taken van de werkgroep.

Wie zijn verantwoordelijk voor de training van tutoren en de tutorenondersteuning (school en thuis).

Wat zijn de taken van de tutoren (school en thuis)?

Wat is de rol van de leerkrachten en welke specifieke taken hebben zij?

Wat is de rol van de ouders van Bouw!-leerlingen en welke ondersteuning worden ze gevraagd te bieden? Het betreft hier alle ouders van Bouw!-leerlingen: zowel de ouders die zelf tutorondersteuning bieden als de ouders die dat niet doen.

Wat is de rol van de behandelaar (PD-methodiek) en wat zijn de taken van haar of hem?

Wat is de eigen rol van de leerling die met Bouw! werkt en wat mag je van hem of haar verwachten?

4.2 Coördinatie ICT en accounts

Wie is op school verantwoordelijk voor de ICT-ondersteuning en welke taken heeft hij of zij?

Wie is verantwoordelijk voor het accountbeheer en welke taken heeft hij of zij?

Wie is verantwoordelijk voor de budgetcoördinatie en welke taken heeft hij of zij?

Wie is verantwoordelijk voor het toekennen van de uren gekoppeld aan de verschillende rollen en taken voor Bouw!?

4.3 Kwaliteitszorg Bouw!

Wie zijn verantwoordelijk voor het opstellen van Bouw!-beleid en het vastleggen daarvan in het Visie- en beleidsplan Bouw!?

*Wie zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg Bouw! op school en wat zijn hun taken?
(Voor concrete invulling van de kwaliteitszorg: zie: onderdeel 8: 'kwaliteitszorg op schoolniveau').*

5. Selectiecriteria Bouw!

Beschrijf de criteria op basis waarvan leerlingen op de school worden geselecteerd voor Bouw! Ga daarbij uit van de [handreiking die ontwikkeld is voor de selectiecriteria voor Bouw!](#) op de verschillende startmomenten.

Welke signaleringstoets(en) worden in groep 2 en 3 door wie, wanneer afgenomen en geregistreerd? In het geval er geen signaleringstoetsen worden afgenomen: hoe worden de leerlingen dan gevolgd en hoe worden de leeszwakke leerlingen gesignaleerd? Indien leerlingen in groep 4 starten met Bouw!: onderbouw en verantwoord dit.

Welke overige (risico)factoren (leerling, school, thuis) worden meegenomen bij de signalering en hoe worden deze factoren meegewogen bij de selectie van Bouw!-leerlingen?

Welke leerlingen komen wanneer in aanmerking voor Bouw!? Wie beslist? Uitzonderingen mogelijk?

6. Uitvoeringsafspraken en evaluatie van Bouw!

Beschrijf de uitvoeringsafspraken zoals deze op de school voor Bouw! gelden: de organisatie van oefenmomenten, de toetsafnames, getrouwe uitvoering, afstemming school en thuis, resultaatmeting en evaluatie van de Bouw!-trajecten.

Organisatie oefenmomenten en frequentie

- Wanneer wordt er met Bouw! gewerkt?
- Hoeveel keer wordt er op school geoefend met Bouw! en hoe vaak thuis?
- Wie worden er ingezet als tutor(en), op school en thuis?
- Wie maakt het rooster voor de tutores?
- Wie houdt in de gaten of de school in voldoende oefensessies voorziet als het om welke reden dan ook niet lukt om thuis te oefenen (ook bij tussentijdse veranderingen)?
- Bij wie kunnen tutores (school/thuis) terecht als er vragen zijn bij de uitvoering? [naam contractpersoon]

Beschrijf de organisatie van de oefenmomenten, frequentie en opvolging.

Waar en hoe wordt gewerkt met Bouw!?

- School: waar wordt er in de school met Bouw! gewerkt? (Denk aan rustige ruimte, computers, randapparatuur, internet)
- Thuis: hoe wordt er thuis met Bouw! gewerkt? (computer, internet, regelmatige tijden)
- Wie draagt zorg voor communicatie tussen thuis-tutor en school-tutor?
- Wat gebeurt er in vakanties? Benoem expliciet het advies vanuit school voor de inzet in de vakantie, ook de zomervakantie. Hoe vaak wordt er geoefend in de vakantie?

Beschrijf de afspraken die er gemaakt zijn met betrekking tot het werken met Bouw!

Toetsafname

- Hoe worden de verschillende Bouw!-toetsen (selectie-, instap-, deel- en eindtoets) gehanteerd?
- Wanneer en door wie worden deze afgenomen? Hoe wordt dit afgestemd?
- Op welke manier kunnen tutores verder met oefenen als de toets nog niet is afgenomen?
- Op welke manier worden de toetsen afgenomen bij doorwerken in de vakantie? Een werkwijze kan zijn dat de school de ouders de gelegenheid biedt om de leerkracht te mailen, zodat de toetsen op afstand afgenomen kunnen worden. In ieder geval dienen de afspraken voor tussentijdse toetsing in de vakantie goed te worden vastgelegd.
- Op welke vaste momenten worden de resultaten van de Bouw!-toetsen teruggekoppeld naar de leerling, leerkracht, ib'er, ouders?

Beschrijf hoe en door wie de toetsafname plaatsvindt en hoe en wanneer de toetsresultaten worden teruggekoppeld.

Getrouwe uitvoering

- Wie monitort regelmatig of er voldoende goed en met regelmaat gewerkt wordt met het programma?
- Wie onderneemt actie als er geen regelmaat in de oefenfrequentie is en op welke manier worden verbeteracties (met betrekking tot de oefenfrequentie) gemonitord en geëvalueerd?
- Wie onderneemt actie als oefeningen of Bouw!-delen ten onrechte worden overgeslagen en op welke manier worden verbeteracties hieromtrent gemonitord en geëvalueerd?
- Hoe wordt ervoor gezorgd dat de Bouw!-trajecten volledig worden afgerond: hoeveel procent ronds volledig af; hoeveel procent stopt voortijdig? Met welke redenen?

Beschrijf hoe de getrouwheid van uitvoering van Bouw! wordt gemonitord.

Afstemming school en thuis

- Hoe verloopt de afstemming van de voortgang van Bouw! op ON1-ON2-ON3 in de klas?
- Hoe wordt ervoor gezorgd dat de inhoud van Bouw! zoveel mogelijk parallel loopt aan de instructie in de klas?
- Hoe wordt in de gaten gehouden dat naast 'technisch' oefenen ook nog ruimte is voor leesplezier en leesmotivatie?
- Hoe verloopt de afstemming met de ouders over de voortgang en eventuele bijstelling van Bouw!?
- Hoe verloopt – indien de leerling een PD-traject doorloopt - de afstemming met de behandelaars en de andere betrokkenen?
- Hoe verloopt de afstemming met de leerling over het oefenproces, de resultaten en de motivatie?

Beschrijf hoe de afstemming op school en met thuis concreet verloopt.

Resultaatmeting

- Wie draagt er zorg voor dat de Bouw!-gegevens uit de portal van de leverancier (logboekgegevens) worden gedownload en meegenomen bij de resultaatmeting?
- Welke toetsresultaten worden (behalve de resultaten op de Bouw!-toetsen) meegenomen (bijvoorbeeld: LVS-toetsen, methode-afhankelijke toetsen) om zicht te krijgen op het effect van Bouw!?
- Wie verzamelt alle toetsgegevens en wanneer (halfjaarlijks of vaker)?
- Naar welke factoren wordt nog meer gekeken? Denk hierbij aan welbevinden, zelfvertrouwen, zelfbeeld, attitude en beleving, motivatie om met Bouw! te werken.

- Wie zorgt ervoor dat bij de inzet van Bouw! in het PD-traject de gegevens uit de portal tijdens alle meetmomenten aanwezig zijn?
- Wie geeft de Bouw!-resultaten van de school door aan de Bouw!-projectleider en Bouw!-projectgroep en de strategische partners?

Beschrijf hoe de resultaatmeting plaatsvindt en wie daarbij aan zet zijn.

Evaluatie van de Bouw!-trajecten op leerlingenniveau

- Wanneer wordt geëvalueerd met de betrokkenen (leerling, tutores, ouders, leerkracht, ib'er, behandelaar (indien PD-traject)) en hoe wordt hierover gecommuniceerd met alle betrokkenen?
- Wie coördineert de evaluatie en wat moet van te voren bekend zijn? Denk hierbij aan toetsresultaten, verloop Bouw!-proces (tutores, totale begeleidingstijd thuis en op school, programmatrouw, communicatie)?
- Hoe wordt de voortgang en evaluatie van Bouw! gekoppeld aan de overige resultaten van de leerling?
- Indien de leerling een PD-traject volgt, hoe wordt afgestemd met alle betrokkenen?
- Waar wordt dit vastgelegd en wie doet dat (groepsplan; individueel handelingsplan)?

Beschrijf de evaluatie op leerlingenniveau plaatsvindt en hoe dit wordt vastgelegd.

7. Professionalisering en deskundigheidsbevordering Bouw!

Beschrijf de professionalisering die er in het kader van Bouw! door de school is gevolgd en verzorgd. Het [overzicht van trainingen en bovenschoolse uitwisseling Bouw!](#) kan hierbij worden gehanteerd.

Professionalisering van tutoeren

- Hoe worden Bouw!-leerlingtutores opgeleid?
- Hoe worden ze tijdens hun 'tutorschap' begeleid?
- Hoe worden nieuwe leerlingtutores geïnstrueerd en door wie?
- Wordt er vooruit gedacht om tijdig nieuwe tutoeren te zoeken en op te leiden? Is er bijvoorbeeld bij de planning bij de start van het schooljaar al een training ingepland?
- Hoe worden volwassen tutoeren (ouders, grootouders, vrijwilligers, leerkrachten) opgeleid?
- Hoe worden ze tijdens hun 'tutorschap' begeleid?
- Hoe worden nieuwe volwassen tutoeren geïnstrueerd en door wie?
- Hoe wordt gezorgd voor regelmatige uitwisseling van leerlingtutores en volwassen tutoeren?
- Is er gelegenheid om uit te wisselen en te leren van tutoeren van andere scholen?

Beschrijf hier de professionalisering van tutoeren (leerlingtutores en volwassen tutoeren).

Professionalisering onderwijsprofessionals

- Hoe worden Bouw!-coördinatoren, ib'ers, leesspecialisten, leerkrachten opgeleid en van recente Bouw!-ontwikkelingen voorzien?
- Hoe worden nieuwe Bouw!-coördinatoren en andere begeleiders opgeleid en 'bijgepraat'?
- Wie op school én vanuit bestuur (procescoördinatie) houdt een vinger aan de pols met betrekking tot duurzame professionalisering en deskundigheidsbevordering met betrekking tot Bouw!?
- Wie van de school nemen deel aan de bovenschoolse uitwisseling en deskundigheidsbevordering die er in het kader van Bouw! wordt georganiseerd?
- Maakt de school gebruik van 'goede voorbeelden' van collega-scholen of informele uitwisseling tussen professionals van verschillende scholen.

Beschrijf hier de professionalisering van Bouw!-coördinatoren, ib'ers, leesspecialisten, leerkrachten.

8. Kwaliteitszorg Bouw! op schoolniveau

Om Bouw! duurzaam uit te voeren, te implementeren en te borgen, is continue kwaliteitstoetsing noodzakelijk. Beschrijf hieronder de wijze waarop de school de kwaliteitstoets uitvoert en het Bouw!-beleid vastlegt. Beschrijf ook hoe de afstemming met de Bouw!-projectleider en het schoolbestuur plaatsvindt, evenals de participatie in het bovenschools praktijkonderzoek, dat in het kader van Bouw! wordt uitgevoerd.

- Hoe, door wie en wanneer worden visie en beleid, de opgestelde doelen (korte en lange termijn) cyclisch op 'behaald' getoetst en eventueel bijgesteld? (minimaal 1 x per jaar)? Wie is de kwaliteitsmedewerker die daarvoor verantwoordelijk is?

Beschrijf hier wie verantwoordelijk is/zijn voor het kwaliteitsbeleid omtrent Bouw!, hoe doelen worden geëvalueerd en getoetst aan visie en beleid dat de school heeft opgesteld (zie hiervoor: onderdeel 1-2-3)

- Wie op school én vanuit bestuur (procescoördinatie) monitort de getrouwe uitvoering van Bouw!?

Beschrijf hier wie vanuit school en het bestuur de getrouwe uitvoering van Bouw! monitort en op welke manier?

- Wie op school verzamelen de data van alle Bouw!-leerlingen: LVS-toetsresultaten, Bouw!-toetsen, logboekdata uit portal van leverancier? Wie analyseert de gegevens van de Bouw!-leerlingen overall voor de hele school?

Beschrijf hier hoe en door wie de resultaten van de Bouw!-leerlingen worden verzameld en geanalyseerd.

- Bij punt 4 is al aangegeven wie er verantwoordelijk is/zijn voor de kwaliteitszorg met betrekking tot Bouw! en welke globale taken deze functionarissen hebben.

Hier wordt nu nader ingegaan op de wijze waarop de school kwaliteitszorg vorm geeft met betrekking tot: (1) de leerlingresultaten, (2) de afstemming met andere betrokkenen en (3) de cyclische evaluatie van het *Visie- en beleidsplan Bouw!*.

Kwaliteitszorg met betrekking tot leerlingresultaten:

- Herkennen van de resultaten: wat valt op en zijn deze in lijn met de verwachtingen?
- Begrijpen van de resultaten: roepen de resultaten vragen op en zo ja welke?
- Waarderen van de resultaten: zijn de resultaten goed genoeg? Indien de resultaten benedenmaats zijn, wat zijn mogelijke verklaringen?
- Verbeteren van de resultaten: Wat moet anders/ beter en waarom? Wat zijn concrete en haalbare verbetermogelijkheden? Wie pakt wat op, hoe en wanneer?

Beschrijf hier hoe de school de kwaliteitszorg met betrekking tot de leerlingresultaten vormgeeft.

Kwaliteitszorg met betrekking tot afstemming:

- Afstemming met de **ouders**: hoe verloopt de afstemming en langs welke 'kanalen'? Welke vragen hebben ouders? Houden zij zich aan de afspraken over getrouwe uitvoering (oefenfrequentie en oefenintensiteit)? Als er ruimte voor verbetering is, wie zoekt samen met de ouders naar oplossingen voor betere uitvoering?
- Afstemming met de **leerkrachten**: hoe, wanneer en door wie wordt gecommuniceerd met medeleerkrachten en andere betrokkenen op school over voortgang, resultaten en bijstellingen? Zijn leerkrachten in staat om het lees- en spellingonderwijs af te stemmen op de voortgang van Bouw!? Lukt het hen om hun leerlingen (en ouders) blijvend te motiveren? Zijn er zaken waar ze moeite mee hebben?
- Indien de leerling een PD-traject doorloopt, hoe is de afstemming met alle betrokkenen? Zijn **behandelaars** in staat om leerlingen en ouders te stimuleren in het goed gebruik van Bouw!? Zijn **casemanagers** in staat de school te ondersteunen in de implementatie van Bouw!?
- Hoe en door wie vindt het contact met de **Bouw!-projectleider** plaats en wie draagt zorg dat de Bouw!-data van de school jaarlijks worden aangeleverd? Zijn daarin nog zaken nader af te spreken of te verbeteren?
- Wanneer, hoe en door wie worden voortgang, behaalde resultaten en bijstellingen teruggekoppeld naar het **schoolbestuur, samenwerkingsverband en gemeente**?

Beschrijf hier hoe de school de kwaliteitszorg met betrekking tot de afstemming met alle betrokkenen vormgeeft.

- Hoe worden in het *Visie- en beleidsplan Bouw!* van de school en eventuele bijgestelde doelstellingen geïntegreerd en vastgelegd? Wie draagt zorg voor (de bijstelling) van het school(jaar)plan en SOP? Wie op school én vanuit het bestuur (procescoördinatie) houdt een vinger aan de pols met betrekking tot de cyclische kwaliteitsevaluatie van het *Visie- en beleidsplan-Bouw!*?

Beschrijf hier wie op school verantwoordelijk zijn voor het vastleggen van afspraken en bijstellingen in het Visie- en beleidsplan Bouw! en de cyclische kwaliteitsevaluatie van de plannen met het schoolbestuur.

Deelname aan bovenschools praktijkonderzoek Bouw!

Met betrekking tot Bouw! wordt praktijkonderzoek uitgevoerd door de bovenschoolse Projectgroep Bouw!. Dit onderzoek heeft zowel betrekking op de uitvoering en implementatie van Bouw! als vast onderdeel van de PD-methodiek als op de inzet van Bouw! voor alle andere leerlingen. Scholen en ouders worden gevraagd daarvoor data aan te leveren.

- Lukt het om de gevraagde data op tijd aan te leveren aan de Bouw!-projectgroep (voorbeeld: Quickscan leverancier, thuisenquête, uitvraag over aantal trajecten en kwaliteit van trajecten)?
- Worden de resultaten van het praktijkonderzoek meegenomen in de uitvoering, implementatie en kwaliteitszorg van Bouw!?
- Geven de data die de school hierover teruggerapporteerd krijgt, aanleiding tot aanpassingen of verbeteringen?
- Zo ja, hoe wordt dit dan verder opgepakt en door wie?

Beschrijf hier hoe de school participeert in bovenschool praktijkonderzoek Bouw! en hoe de school omgaat met de resultaten van dit onderzoek.

Hieronder een voorbeeld van kwaliteitszorg schoolniveau opgenomen van een van de deelnemende scholen.

Kwaliteitszorg Bouw! op schoolniveau

Voorbeeld school Z

Twee maanden voor het einde van ieder schooljaar plannen we een middag om Bouw! met het hele onderbouwteam en directie te evalueren. We bespreken dan of de doelstellingen (korte en lange termijn) gehaald zijn en of deze nog steeds sporen met onze visie en beleidsafspraken met betrekking tot signalering, preventie en interventie van lees- en spellingproblemen en dyslexie.

Uitgangspunt voor deze bespreking zijn de – door de Bouw!-coördinator van de school – verzamelde gegevens van de Bouw!-leerlingen: LVS-toetsgegevens, Bouw!-toetsen, logboekgegevens uit de Bouw!-portal. De Bouw!-werkgroep werkt deze gegevens van te voren per leerling uit en voorziet deze van een eerste analyse: Zijn de resultaten volgens verwachting? Wat valt 'all-over' op? Wat valt bij specifieke leerlingen op?

Gezamenlijk 'waarderen' we de leerlingresultaten en – als daar aanleiding toe is – spreken we over een mogelijke verbeteraanpak met als doel de leerlingresultaten komend jaar te optimaliseren. Dit jaar kwamen we tot de conclusie dat leerkrachten het nog moeilijk vinden om de Bouw!-resultaten te integreren in het lees- en spellingonderwijs en dat ze daar graag ondersteuning bij hebben. We hebben afgesproken, dat deze verbeteroptie door de Bouw!-coördinator en Bouw!-werkgroep wordt geconcretiseerd (wat, hoe, door wie, wanneer), dat direct betrokkenen daarin geconsulteerd worden en dat de uitgewerkte en geaccordeerde voorstellen voor het eind van het schooljaar worden ingepland voor het volgend schooljaar. We hebben verder afgesproken, dat de Bouw!-werkgroep het verbeterplan monitort en dat zij ervoor zorgen, dat de voortgang (tussentijds) wordt besproken. In de Bouw!-evaluatiebespreking van volgend schooljaar worden de verbeteringen geëvalueerd en wordt er mogelijk een vervolgcyclus gepland.

Als school hechten we veel belang aan een goede afstemming tussen alle betrokkenen die met Bouw! werken. Dit jaar hebben we daarbij de focus gelegd op de afstemming met ouders/verzorgers. Mede omdat het bovenschoolse praktijkonderzoek naar Bouw! uitwees, dat zowel de oefenintensiteit als de oefenfrequentie thuis voor verbetering vatbaar waren. We zijn ons ervan bewust dat we nogal wat vragen van ouders/verzorgers als hun kind met Bouw! gaat werken én dat ouders daarin goed ondersteund moeten worden. Als een leerling met Bouw! aan de slag gaat, nodigen we de ouders op school uit en bespreken we wat Bouw! inhoudt en waarom het programma preventief of remediërend wordt ingezet voor hun kind. Al bij het begin wordt gecommuniceerd, dat 'dooroefenen' tijdens de vakanties belangrijk is voor de continuïteit. We benadrukken dat ouders samen met de school zorgdragen voor een consequente uitvoering. Wij wijzen ouders er tevens op dat voorlezen heel stimulerend is voor de taal- en leesontwikkeling van hun kind en bespreken met hen hoe ze dit in hun concrete situatie kunnen vormgeven. Ouders die zelf tutor zijn, volgen een training en er vindt om de twee maanden overleg plaats tussen leerkracht, leerlingtutor en ouder (fysiek of online).

Als ouders het – om welke reden dan ook – niet zien zitten om zelf met Bouw! aan de slag te gaan (of iemand anders in de thuissituatie daarvoor te vragen) wordt samen gekeken naar oplossingen. In alle gevallen zorgen we er als school voor, dat voor iedere leerling voldoende oefenmomenten en een totale begeleidingsduur van 60 minuten per week, worden gerealiseerd. Wij zijn er als de kippen bij als de logboekresultaten uit de portal laten zien, dat er onvoldoende wordt geoefend.

Alle ouders van Bouw!-leerlingen worden tijdens het 10-minutengesprek (en zonodig tussendoor) op de hoogte gehouden van de resultaten van hun kind. Zij horen dan in hoeverre de technische leesvaardigheid van hun kind verbeterd is en hoe het staat met het zelfvertrouwen, de leesmotivatie en het leesplezier. Door ouders regelmatig op de hoogte te brengen van de resultaten van hun kind, ervaren ze dat de resultaten het meest optimaal zijn, als Bouw! wordt uitgevoerd zoals het programma behoort te worden uitgevoerd, zowel op school als thuis.

Bij inzet van Bouw! in het kader van het PD-traject wordt de voortgang en de resultaten van Bouw! zowel tijdens de tussentijdse evaluatie als de eindevaluatie besproken. Naast school en ouders heeft de behandelaar een intermediaire rol, zowel met betrekking tot het motiveren van de leerling (door naar successen te vragen) als het op school informeren naar de voortgang. De behandelaar is verantwoordelijk voor het integreren van het werken met Bouw! en de resultaten daarvan in het *Geïntegreerd Behandelplan Preventieve Dyslexiezorg*. De Bouw!-resultaten wegen mee in het uiteindelijk te nemen besluit voor vervolgttraject van de leerling. Speerpunt voor volgend jaar is, dat de behandelaar in de wekelijkse sessieverslagen (nog) meer aandacht besteedt aan het werken met Bouw! Met name het stimuleren van ouders om getrouw te oefenen, is daarbij een aandachtspunt.

De Bouw!-coördinator (bij ons is dat de ib'er van de onderbouw) verwerkt de verbeterplannen in het *Visie- en beleidsplan Bouw!*, evenals in het schooljaarplan en het SOP. Zij en de directeur koppelen voortgang, behaalde resultaten en bijstellingen terug naar de procesbegeleider van het schoolbestuur en de Bouw!-projectleider.

Aanvullende opmerkingen

Bijlagen



[Informatiefolder Bouw!
voor-ouders](#)



[Informatiefolder Bouw!
voor-scholen](#)



[Handreiking
selectiecriteria Bouw!](#)



[Leerlingrapportage uit
Bouw! portal \(voorbeeld\)](#)



[Overzicht van rollen,
taken en verantwoordelijk-
heden Bouw!](#)



[Overzicht van trainingen
en bovenschoolse
bijeenkomsten Bouw!](#)

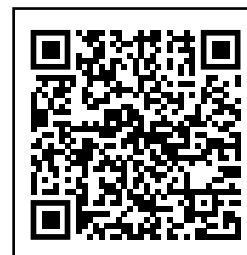
Verder kijken:



[Inspiratiefilm
over Bouw!](#)



[Instructiefilm
over Bouw!](#)



[Bouw!-plein
introductie](#)

Verder lezen:

[Lees de Didactief Special Leesproblemen voorkomen](#)
[Samenvatting proefschrift Haytske Zijlstra 'Early grade learning'](#)
[Lexima Magazine](#): aanvragen op de site van Lexima
[Nieuwsbrief van Lexima](#): aanmelden op de site van Lexima

Geraadpleegde literatuur

Beker, L. (2016). Revolutionaire methode kan dyslexie voorkomen. In: *Naar School! van VOS/ABB, nummer 6*, december 2016.

Korf, M. (2012). Een kwalitatieve analyse van de schoolfactoren die samenhangen met een succesvolle implementatie van bouw!: een vroegtijdige computergestuurde tutor ondersteunende interventie voor leerlingen met risico op leesproblemen. (Masterscriptie, Universiteit van Amsterdam)

Regtvoort, A. (2014). *Early identification and intervention in children at risk for reading difficulties*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam (dissertatie).

Regtvoort, H., Zijlstra H. & A. van der Leij (2013). The effectiveness of a 2-year supplementary tutor-assisted computerized intervention on the reading development of beginning readers at risk for reading difficulties: a randomized controlled trial. *Dyslexia*, 19 (4), 256-280.

Zijlstra, H. (2015). Early grade learning: *The role of Teacher-Child Interaction and Tutor-Assisted Intervention*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam (dissertatie).

Zijlstra, H., & van der Leij, A. (2021). Praktijkonderzoek Bouw! SWV Passend Primair Onderwijs 28.04 Hoeksche Waard. Rapportage 3e jaar (groep 3 2018/2019). UvA, Intern rapport, 25-2-2021. Zie ook Zijlstra, H., & van der Leij, A. (2021). Samenvatting. Intern rapport, 18-3-2021 (op te vragen bij de co-auteur: d.a.v.vanderleij@uva.nl).